

Suzbijanje nasilja nad decom: šest strategija za delovanje

UNICEF je proučavao ishode brojnih programa za sprečavanje i suzbijanje nasilja primenjivanih širom sveta, i na osnovu toga je utvrdio šest strategija za koje se pokazalo da imaju najviše efekta.

Projekti za sprečavanje i suzbijanje nasilja navedeni u ovom izveštaju jasno pokazuju da se nasilje nad decom može izbeći. Štaviše, u istraživanju se vidi da primena određenih metoda može drastično da smanji nivo nasilja kojem su deca izložena. Zajednički napor i običnog stanovništva, donosilaca odluka, državnih organa i međunarodnih činilaca neophodni su da bi se nasilje nad decom u potpunosti iskorenilo. Uspostavljanje saradnje između ljudi na vlasti koji imaju moć da razviju i unaprede sisteme dečje zaštite takođe je nužni faktor ovog procesa.

Dok ostale strategije svakako treba još testirati, za sada postoje nedvosmisleni dokazi o dobrobiti sledećih faktora:

1. podrške roditelja, staratelja i rodbine
2. pomaganja deci i adolescentima da se nose sa rizicima i izazovima
3. promene stavova i društvenih normi koje podstiču na nasilje i diskriminaciju
4. podsticanja i pomaganja službama za pružanje podrške deci
5. primene zakona o zaštiti dece
6. prikupljanja i obrade podataka i istraživanja.

Svaka od ovih strategija doprinosi krajnjem cilju suzbijanja nasilja nad decom. Međutim, one predstavljaju još efikasnija sredstva kada se posmatraju kao doprinos širem programu razvoja i bolje dostupnosti školstva, zdravstva i uslova stanovanja i slično. Suzbijanje nasilja nad decom ima pozitivan uticaj na društvo u celini. Ovaj izveštaj posebno naglašava da se primena ovih tehnika isplati, čak i uz temeljnu analizu isplativosti. Na primer, program "Partnerstvo medicinskih sestara i porodica" započet u Americi 1977. godine i kasnije proširen na deo Evrope, pokazuje da je "neto ušteda ostvarena učestvovanjem porodica visokog rizika u programu četiri puta veća u poređenju sa cenom programa" (str. 20). Ovaj program podrške porodicama dao je izuzetno pozitivne rezultate ne samo sa finansijske nego i sa ljudske strane. U te druge dobrobiti spadaju: poboljšana prenatalna zdravstvena nega, primetno smanjenje fizičkih povreda kod dece i 48% manje slučajeva zlostavljanja ili zapostavljanja dece kod porodica koje su učestvovali u programu.

"Program pomoći u najranijem dobu", osmišljen da podstakne pozitivno porodično okruženje za ugroženu decu, prestavlja još jedan primer uspešnog delovanja u cilju suzbijanja nasilja nad decom. Ovaj program je trenutno u toku u Belgiji, Bosni i Hercegovini, Francuskoj, Nemačkoj, Velikoj Britaniji i Turskoj između ostalih. Iznenadujuće je da podaci iz Turske pokazuju da je od uvođenja programa pre dve godine došlo do opadanja fizičkog kažnjavanja dece za čak 78%. Ovakvi rezultati još više obećavaju kada se uzme u obzir da je od 2013. godine više od 800000 žena i dece uključeno u program. Doduše i drugi programi ističu nužnost osposobljavanja dece u raznim veštinama koje bi im pomogle da adekvatno odgovore na nasilje. Tako se deca podstiču da progovore i prijave nasilje, ali i da primene druge metode

rešavanja konflikta u školama. Program pod nazivom “Za bezbedno školsko okruženje koje otvara vrata mogućnostima” sproveden je u Bugarskoj, Hrvatskoj, Kazahstanu, Crnoj Gori, Srbiji i Sloveniji i takođe je veoma uspešan. Dve odlike ovog projekta – upoznavanje javnosti sa nasiljem u školama i sprečavanje nasilja – dovele su do smanjenja verbalnog i fizičkog nasilja u hrvatskim školama za 50%. Značajan izazov svakako predstavlja potpuna promena duboko ukorenjenih stavova, posebno onih koji dozvoljavaju ili opravdavaju neke oblike nasilja nad decom. Međutim, iako je za velike promene potrebno vreme, “ne znači da mora da je reč o nekoliko generacija” (str. 33). Štaviše, iako promene zakona ne znače i promenu stavova, zakon koji je 1979. godine donet u Švedskoj u vezi sa zabranom fizičkog kažnjavanja dece jasno je doveo do promena u stavovima roditelja koji su usvojili takav stav. Činjenica da je posle toga u mnogim zemljama uveden ovaj zakon uliva nadu da takođe može doći i do promene uvreženih mišljenja.

Pripremila Kejt Žavano za Centar za zaštitu dece u Jugoistočnoj Evropi, avgust 2016.
Izvor: Ending Violence Against Children: Six Strategies for Action (2014) UNICEF